

Պատմությունն ամենազլիսկող ուսուցիչն է, սակայն մենք այնուան է ընդունակ աշակերտներ չեղանի: Եվ երեխ թե դա է դասձաղը, որ այսօր հղարտանում ենք ներ փառավոր անցյալով, որն, ավաղ, անցյալ է, եւ մեզ բացի բարոյականից ուրիշ ոչինչ չի տալիս: Ինչեան ուզում են գոռա. թե Տիգրան Սեծի ժամանակ-ներում աշխարհի բախտը որուող ազգ-դեռություն ենի եղել. թեզ մի լուսայի առավելություն չի տա այսօրվա իրականության դայմաններում. խելու ազգ կեր, դահողանեիր, ընդլայնեիր իր ունեցածը եւ ոչ թե տրոհվեիր, մանրանայիր մինչեւ փոփոքիկ բազավորություններ, իշխանություններ, երբ օսարների Նվիրած քաջերով կամ ոսկեկարկած ուռերով դեմք է հղարտանայիր: Բավ լիցի, մեր ծողովորդի տաղանդին երեխ չեմ կասկածել: Բայց այդ տաղանդը միշտ էլ ավելի վառ է ցոլացել օսար ակերում, օսար ՏԵՐ-Դաշվիրատուների համար եւ միշտ առույթ լուսավորել է բուն հայոց հողը: Մեր տունը խաղողը եղել եւ մնում է անմիաբանություննը: Այդուն է եղել միջին դարերում, երբ բար մենք այլ ազգերից դրական կամ բացասական իից տարբերություն ունեն: Ինչ-որ բանում առավելություններով, մի այլ բանում թերություններով օժշված ժողովուրդ ենք (բռու ներեն ինձ ինձանից ավելի ազգասերները): Մեծագույն վերադարձիմներով կարող են համաձայնվել այն դրույթին, թե «ամեն ազգ արժանի է այն դեկավարությանը, որ ունի»: Ասում են «ունի», որովհետեւ «ընթել» բառը շատ տարողունակ հասկացություն է: Այդ տարողունակության ոչ փոփառելի տարրը խարեւությունն է, որը, դժբախտաբար, վերջին տասը տարում չափից դուրս շատ չարաշահեց ազգի «գոգերի» կողմից: Ասում են՝ խաղաթականությունը կեղծոս գործ է, բայց երբ այդ կեղծը օգտագործվում է սեփական ժողովուրդի դեմ՝ կարելի որպես հանցագործություն: Վերին խավերում աշխատող (այժմ «Վերին խավը») այն ցըանակն է, որտեղ աշխատում են արհեստավարձիր թե մասնագետներ կամ ժողովուրդի ընթացականներ) ին բարեկամները խորհուրդ են տալիս գոնե մեկ անգամ լսել այդ խավի ներկայացու-

այդ «գործ զանգվածը», որը մինչ այդ հավատում էր իրենց ամեն մի խոսին, այժմ բացել է աշխեղ և կասկածի տակ է դնում իրենց իշխելու (իմա՝ ժիրաղետելու, կողոդտելու, քալանելու, ինթեսաթփականացնորդելու) իրավունքը, ուզում է ծայնը տալ ուրիշն, թեկուզ նույն արմատներից ածած, բայց ժողովրդին ավելի հարազատ, իան իրեն են: Այլ կերպ ասած, զգալով, որ իրենց արոտի ծոճման ամոլիխութը օր-օրի մեծանում է, այդ՝ ժողովրդի կողմից «հիշեներ» անվանված իշխանությունը հղացավ մի փառավոր նոր սուս, որի զիխավոր նոյատակն է իշխանությունների այսողիսի սահուն հանձնումը, երբ փառացի չի էլ հանձնվում, մնում է իրենց ծեռին: Այն դաիին, երբ միամիտ ընդոդիմությունն արդեն դաշտասկում էր տոնել հաղթանակ (նրանց շարքերում ոմանի ամանուրյա բարեմաղրանների մեջ հիշատակում էին դետական ամառանոցները), ասոյած իրեցից խղաթական՝ նույնութեա ժողովրդին աղակողմնորութելու նոյատակ հետապնդող եւ լավագույն օգտագործման արժանի, փասխանսոր Ռաքանում

STUDIES

ԱՆԴԻ ՎՐԱ՝ ԿՈՒՂԵԼՈՒ

Հայոցներ ամսագրության մասին

Քառակուր Քաջրատունիների հարստության վերջին ներկայացուցիչներն առաջնորդում էին արաքական զորք դեղի հայկական այլ «քաջավորություններ»՝ միայն թէ կարողանան դաշտանել իրենց սփական կայվածները Վերիիշեն, որ որու վեստարգիսներ բանը հասցին այնտեղ, որ հոգեւոր առաջնորդը սկսեց բանակցություններ Վարչ Բյուզանդիայի հետ. «Ի՞նչ կասա, եթէ Անիի բանալիները թերեւ և Պոլիս»։ Եվ տարանի Խոկ ժողովրդի տաղանդավոր զավակները բռնում էին դաշտության ցուլոց, որը նրանց առաջնորդում էր դեղի որու չափով առաջակուր Եվրոպա, որտեղ հայ տաղանդի ցոլից ծնում էր մի արտակարգ ծարտարդեց, հոեսոր, մինչեւ խոկ՝ կայսր Տավալին այն էր, որ այդ հայկական ծագում ունեցած զործիլները շատ անզամ իրենց տաղանդը ուղղում էին հենց հայոց դեմ։ Հիւենի թէկուզ կայսր օսականցի Սորիկին, որը կոչ էր անում դարսիկներին համատեղ քանիերով վերացնել իրենց դեռությունների միջեւ թուրացող այնորին «խոտոր» ազգի, ինչորիսին հայերն էին Այսդեւ և նաւեւ այսօր Անում է միայն հիանալ ու զարմանալ, նաւեւ հղարտանալ, որ այդան դատեի ընթացիում, չունենալով դետականություն, դահմանել են մեր ազգային նկարագիրը, կրկնում եմ ոչ մի դաս չաղելով դաշտությունից։ Եվ եթէ շարունակեն վաս աշակերտ լինել՝ աղազան մեզ չարայար կուսածի։

Սառը են լկա շարի առանց բարձությունների. Պատկերացնեն, որ վերացել է օքափակումը. Եւ մենք հնարավորություն ունեն դուրս գալու մեջ հանրապետությունից դեղի արեւելի, արեւուրի. հարավ. հյուսիսի. Որ ուղղությամբ ուզում են զնա, հանրապետությունից դուրս գալով, դու ընկնում են լայնատարած (այսկովկասայան խփանիչով) արգավանդ դաշտավայրեր, որտեղ եւ հողն է բերի, եւ գարունն է ունեցալու: Մեզ մնացել է լեռների եւ ծովերի միջեւ մի խանի թիզ հող, որ մեզ կարող է կերակրել: Բարին այն է, որ այս հողն այլեւս բաժանման ենթակա չէ, այլեւս մասն «բազմավորություններ» հնարավոր չէ կազմել, հակառակ դեղուում մայրաւաղաք կլորցներ իր դերը. Խոկ հայ մողովուրդը իր տեսականության բույլ դրսեւումը եւ վերջադես՝ հայրենիցը. Բայց եկել մասնեն ոչ թե բարինի, այլ չարինի մասին: Խոկ չարինը սարսակելի է: Դա ներին դասականությունն է, որ սակայն, մեր ժողովրդի համեմանք չէ: Բարեահսա-

շիների գրույցը Դրա թեմաների շրջանակը սկզբում եւ ավարտվում է «մերժեխներով», դոլարներով, սիզարեններով, թենգինով եւ այլ քառերով, որ կարող է լինել շահույթի կամ սնադարձության աղբյութեվ երե համեմատում ես այդ գործիներին առաջին հանրադեսության դեկավարների հետ, ժեսում ես, որ նրանց հետարկությունների շրջանակների միջեւ կան խորխուրատներ. Սակայն, ինչուս սացվեց, որ նորից արդարացավ ինը ասացվածը, թե հեղաշրջումների մատուցում հանճարների զիսում է ծնվում, իրականացնում են հերոսներ, շահում են սահակները. Մեր հանգամանում այս խոսեց զոնե Երկրորդ մասով իրենց շարդարացրին, և անի որ իրազործողը եւ դրանից օգՏվողը հանդես եկավ մեկ հանճարախմբով. Երեկով իսկադային հերոս նոր ազգային գործիները, որոնի իրենց ետեւից մարտելով երեկով իրենց ազակիցներից, որոնի փուր ի ամեր դահուանել էին դարկետուրունը, այնովիս քալան սարթեցին, որի արդյունք մենի դեռնես երկար են ծաւակելու. Ասում են երկար ժամանակ տով զգացած մարդոց միանգամից մեծ խնակությամբ սնունդ չի կարող ուտել, բայց երեք չի հազենա. Այդուս էլ մեր «ջրերը», իշխանության զալուց աննիջապես հետո, միամտութեն մատծելով, որ ամենակարեւորն արդեն արված է, հավատալով, որ իրեն իսկապես հեմիարի դյուցազնուներ են, համոզված լինելով, որ իրենց ամեն ինչ բոլորաւելի է, գրադկեցին իիմնականում «փող Շինելով». Ավաղ, լուսենալով բետականության ավանդույթներ, լկարողացան զոնե քարծանալ նախորդ իշխանությունների մակարդակին: Խոսս միայն քարոզության մասին չէ. մողովուրդն ի վիճակի է տանելու էլ ավելի ծանր օրեր, եթե, ասված մի արասց, դրակարից զգացվի: Սակայն մողովուրդին քարոյալուղը այն լկու սուտն է, խարեւությունը, որ փարարկեց նրա զգին. Եւ որի օղակը շարունակում է սեղմվել օր-օրի:

Այնտան ոգեւորությամբ ազգովի արդարութեն ընտրված առաջին նախագահը, մեղմ ասած, իրեն շարդարացեց: Մողովուրդավարության հաղթանակի նկամամբ հավաք չկորցրած մողովուրդը հուսախարեղավ նախագահական Երկրորդ ընտրություններում, որովհետեւ «մեռյուցազնուները» առան կրծագրին ժողովության մաս էր տեսան ու

Եթեի ոչ մեկը լգիտի, թէ ժողովուրդը ինչ լափով խարբեց, սակայն որ նրա մի մասին հաջողվեց աղակողմնորութել «քանակի լեզուուրյան», «ղեմիրծյանական», «լուարյանական» եւ այլ գործոններով. փաստ է. Դրա վառ աղացույցն այն է, որ արտաին խղանական մի խնի արդարացի, համազգային հարցեր առաջ խաչելուց բացի ներին խղանականուրյան մեջ ոչինչ չփոխվեց. Եթէ փոխվեց էլ, աղա դեռի կամքը ևոր իշխանուրյունների օրինականուրյան, որու կուսակցական գործիչների եւ դաշմական անցյալ ու փորձ ունեցող կուսակցուրյունների այդ իշխանուրյանը ընտրաւավին աղավեն կանգնելու, մեկ տասնամյակից ավելի ժողովրդին մոռացած եղածին առիրով լերարգիական նից հանված. ընտրուրյուններից հետո նորից նեցված կուսնիստի հարցերը բողնեն իրենց խղճին եւ իրավագետներին. Ավելի լավ է հետեւն, թէ ինչ է կատարվում այսօն այդ ներին խղանականուրյուն կոչվող դաշտում. Այժմ ժողովրդին աղակողմնորությունը խղանականուրյունը սկսվում է հեօվից. Դա իր հաստառում է գՏնում ընտրուրյան մասին օրենի նախագծի ննարկման, հաղուստ նոր կուսակցուրյունը բխելու գործընթացով, որը այս է նման ուղղին նստած եւ կուգեկուզ ընթացողի. Նախ բանակը հայտարարում է, որ աղակուսակցական է, եւ ժողովրդի մի մասը հավատում է դրան. Սակայն առ ուստով ուրվագծվում է մի նոր ուժուն իր բոլոր տեսանելի եւ անտեսանելի թերուով կաղված է նախկին իշխանուրյունների հետ եւ կատարում է միայն եկու հանճնարարուրյուն. առաջին գերծ դահել նախկին իշխանակուրներին դատասխանաւուրյան կանչվելուց. Երկրորդ նոր հենարան սարել նախագահի համար, Վերածենելով քարեհուն անվանում կրող եւ դեռևս լաղականված Հանրապետական կուսակցուրյունը. Թե ինչորս են ստղծվում կուսակցուրյուններն ընդհանրաբես, լգիտեմ. Սակայն այս մեկի ստղծումը այս հետարրաւարժ է Ինչ իմ այլով եմ տեսել եւ այլու դաշմածից գիտեմ, որ զարդերում հիմնարկներում բաժանում են այդ կուսակցուրյան շարժեն ընդունվելու դիմումի ծեւեց եւ հանճնարարում, որ ներգրավվեն որոշակի խակուրյամբ անձին. Այդ ո՞ր զուղարքեն է զիսից ծեռ խաել, որ լկատաի «ողանը». Եվ այսուես մարդիկ, որ եթեկ լգիտեմ այդ կուսակցուրյան անվանումն իսկ դառնում են իսկ կապահովությամբ.

Ենթադրությունը՝ ուղարկած գլուխությունը ենթադրվում է անցկացնել համույթների, մենակատարների ելույթներ, բաժեքականացված ներկայացումներ, տարբեր եւկրների ազգային եւ ժողովրդական մարզածեւերի մրցումներ եւ այլ հանդիսություններ։ Հյուերջ կայցելեն մեր դաշնական եւ սույր վայրեց, ուր նախահայր Նոյի օրինակով կընկեն խաղողի որբեր։ Նախածեռնողների հավատմամբ, Կարդավազը թյուրիմացարաւ հերանոսական տոն է համարվում, մինչեն իրականությունության ուժում է ջրհեղեղից մարդու փրկությունը եւ ցուվ մարդկանը։

Սահեղացնան հեղինակները հույս ունեն, որ տոնակատարությանը մասնակցելու կզան հյուերջ աշխարհի բոլոր ծայրերից, որոնց «Ներդրումներն Ասծոն կամով կնդաստեն Դայասանի բարզավաճմանը, եւ մենի կազակեն աղազայում ստասվող փորձություններից»։ Սակայն համադաշախան դրամական միջոցներ չունենալով «Փրկության օր» կազմակերպությունն ակնկալում է գործարաւ աշխարհի աջակցությունը։ ՀՅ մշակույթի նախարարությունը, հավանություն տալով առաջարկված գաղափարին, սահմանափակվել է քարոյական աջակցությամբ 1998 թ. Մոյեմբերին կազմակերպությունը դիմել է ՍԱԿ-ի գլխավոր նարուղակ Կոֆի Անանին, որը ցերութեն ողջունելով նախածեռնությունը, ափսոսանի է հայտնել, որ այդօրինակ հովանափորությունը ՍԱԿ-ի գործությունն աջակցական է գործությունը վեցերս նամակ է հղել ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի տնօրեն Ֆրեդերիկ Մայությանը։

Կազմակերպության ղեկավարությունը լավածս է Եւ փորձում է իր հիմնադրամը համալրել հավաստագրելի (սերտիֆիկատների) միջոցով. որոնք ըստ նախածեռնող խօթի. կիսադրևկվեն տոնակատարության ավարտից հետո: Արդեն կան նախածեռնությանն ընդհանուր մեջ. Մոսկվայում ստեղծվել է «Փրկության օր» կազմակերպության մասնաճյուղը. որին անդամագրվել են Մոսկվայի 9 մարզերի հայկական համայնքները. սաացվել են դիմումներ այլազգի անհամարներից:

ամենամյա տոնակատարությունն ասց-
կացնելու կազմակերպության նախա-
գիծը: Միաժամանակ առաջարկ-դի-
մում է Երևայացված Երևանի Խաղ-
աբետարան մայրաքաղաքի փողոցնե-
րից մեկը ևոյ նահապետի անվամբ կո-

ԳԵՂԱՄ ԽԵԱՊՅԱՆ
Գյուղատնտեսական

